

Toespraak door H.K.H. Prinses Laurentien der Nederlanden

Nieuwjaarsbijeenkomst Stichting Lezen & Schrijven

Unilever, Vlaardingen, dinsdag 20 januari 2009

Mijnheer Van der Waaij, Veel dank voor uw welkomstwoorden en uw gastvrijheid. Al sinds de oprichting van Stichting Lezen & Schrijven is Unilever een belangrijke Partner. De steun van een toonaangevend bedrijf als het uwe sterkt ons in de aanpak van laaggeletterdheid. Uw gastvrijheid vanmiddag onderstreept de oprechte betrokkenheid van u persoonlijk en van uw collega's met wie wij nu al geruime tijd zo constructief samenwerken.

En ook aan u, dames en heren... geweldig dat u hier bent – bekende en juist ook de nieuwe gezichten. Een bijzonder welkom aan de *Alfabetiseringsambassadeurs*. Iedere keer ontmoet ik nieuwe ambassadeurs die met moed en overtuigingskracht het belang van lezen en schrijven onder de aandacht brengen. Fantastisch. Ik blijf u hiervoor bewonderen en u blijft mij hiermee inspireren. Dank daarvoor. U bent onmisbaar!

2008 was een dynamisch jaar; er is veel gebeurd. Nieuwe organisaties werden actief in de aanpak van laaggeletterdheid. Ik noem een aantal voorbeelden:

- Bedrijven in de uitzendbranche bundelen hun krachten en gaan met elkaar aan de slag om laaggeletterdheid onder flexmedewerkers te verminderen.
- Het Leger des Heils gaat landelijk meewerken aan het verminderen van het aantal laaggeletterden.

Maar ook Grondleggers, Leden en Donateurs van Stichting Lezen & Schrijven verdiepten hun aanpak:

- Rabobank zet uw grote betrokkenheid voort: u betreft nu ook de lokale banken bij de aanpak van laaggeletterdheid, werknemers lezen voor op basisscholen én lokale banken gaan een rol spelen in de wijkaanpak *Taal in de Buurt* die dit jaar van start gaat.
- Op Schiphol is de aanpak van laaggeletterdheid nu een vast onderdeel binnen het Schipholcollege.
- De samenwerking met Partner van het eerst uur CPNB heeft in 2008 bijzondere invulling gekregen door een Leeslichtversie op te nemen in de campagne Nederland Leest. Ik hoop van harte dat deze samenwerking ook in 2009 wordt voortgezet.
- Stichting Expertisecentrum ETV.nl lanceerde een jaar na de eerste serie *Lees en Schrijf!* de tweede serie. Uw daadkracht is aanstekelijk.

En dit is slechts een greep uit alle acties die hebben plaatsgevonden. Want velen van u hier aanwezig, waren in 2008 ook actief. Zoals bijvoorbeeld in de *Week van de Alfabetisering*: 95 organisaties organiseerden in totaal 120 activiteiten.

Ook voor de stichting zelf was 2008 een bijzonder jaar:

- Aankondiging dat wij doorgaan tot in ieder geval 2015. Nu stoppen - dan zou dit onze laatste nieuwjaarsbijeenkomst zijn, en zouden we over vijf maanden stoppen – dit is te vroeg. Geletterdheid is nog te weinig een échte prioriteit. En werkgevers, werknemers en overheid deden een dringend beroep op ons om hen nog verder te ondersteunen bij de aanpak van laaggeletterdheid vanuit het Convenant.
- Meer dan doorgaan op dezelfde weg: verdere verbreding met *Het Forum AtotZ*, een groep 28 Prominente Nederlanders die zich in gaan zetten in de strijd tegen laaggeletterdheid. U hoort hier later vandaag meer over. De voorzitter en enkele leden zijn aanwezig – dank voor uw komst!

Genoeg over 2008 – tijd om vooruit te kijken. Waar staan wij nu in de aanpak van laaggeletterdheid? Welke uitdagingen liggen voor ons?

Bovenal: ik heb veel vertrouwen in alles wat wij samen met u neer gaan zetten het komende jaar. En ik heb er goede hoop op dat we ook echt een doorbraak kunnen forceren. Waar komt dit positieve gevoel vandaan? Dit heeft vier redenen.

1. Door al het werk dat door u is verzet in de afgelopen jaren – dit moet zijn vruchten een keer af gaan werpen.

2. De grote kansen die er vóór ons liggen, zoals de hulp van de 28 prominente Nederlanders die ik al noemde en de inzet van 15 wethouders en burgemeesters onder leiding van Leonard Geluk om laaggeletterdheid hoog op de agenda te krijgen en te houden binnen gemeenten. Gemeenten hebben een sleutelrol, juist ook door de komst van het Participatiebudget. Het wordt nog belangrijker om daarbinnen slim en samen te werken – als wij dat doen kunnen wij ver komen.

3. Omdat het moet! We kunnen niet meer terug. De economische situatie maakt het versterken van de positie van mensen op de arbeidsmarkt nog urgenter. Het goed beheersen van de basisvaardigheden lezen, schrijven en rekenen is belangrijker dan ooit. Voor volwassenen om hun positie op de arbeidsmarkt te helpen handhaven en voor kinderen om de uitdagingen van de toekomst te kunnen aangaan.

En als laatste: Omdat het kan! Neem de resultaten van twee Engelse campagnes, bijvoorbeeld de *Skills for Life* strategie. De laatste cijfers geven aan dat tussen 2001 en

2008, 2,27 miljoen mensen minstens een lees-, schrijf- of rekenniveau zijn gestegen. De overheid wilde dit uiterlijk in 2010 bereiken.

En in het project *Every Child a Reader* liep drie kwart van de kinderen na slechts 40 uur, 1 op 1 begeleiding hun leesachterstand volledig in.

Of dichterbij huis. CSU startte in september een interne aanpak van laaggeletterdheid. Zij gebruikten de campagne *Leer lezen en schrijven*, traiden leidinggevenden en communiceerden over de mogelijkheden en het nut van een lees- en schrijfcursus. Resultaat: in drie maanden meldden zich 140 mensen aan.

En ook in Nederland zijn er voorbeelden dat door echt specifieke aandacht te geven aan de leerling, de leerkracht en het leesonderwijs de lees- en ook de schoolresultaten spectaculair kunnen stijgen.

Kern van deze successen: de mens (de ouder, de werknemer, leerkracht of leerling) staat centraal in de aanpak. Niet de organisatie: het bedrijf, de school of de gemeente. Het gaat altijd om mensen!

Natuurlijk, dat maakt de uitdagingen voor ons niet kleiner. 9.000 cursisten in 2007/2008, dat ligt nog ver weg van de ambities van werkgevers, werknemers en overheid om in 2015 het aantal laaggeletterden met 60 procent te hebben teruggedrongen.

En ja, ik zie dat de algemene bekendheid met het thema geletterdheid lijkt te stagneren.

Maar u kent mij: "het glas is nooit half leeg". Sommigen zullen dit wellicht zien als naïviteit. Maar het is een overtuiging gebaseerd op harde resultaten én de wetenschap dat, als wij gaan voor echte samenwerking en als wij altijd denken vanuit de mens om wie het gaat, moet het ons lukken ook deze resultaten te boeken.

Deze overtuiging – dat het moet én dat het kan - krijgt op een dag als vandaag extra betekenis, de dag van de inauguratie van Barack Obama als nieuwe president van de Verenigde Staten. Wij hebben kunnen zien hoe positief zo'n overtuiging kan zijn. Dát is de overtuiging en inspiratie die geletterdheid ook nodig heeft.

Natuurlijk blijft het een werk van lange adem. Maar de sneeuwbal is aan het rollen gebracht. Dit momentum moeten we benutten. Vanuit deze visie hoop ik dat wij dit jaar beginnen. Met minstens evenveel energie, daadkracht en resultaatgerichtheid als tot nu toe.

Om onszelf bij de les te houden moeten wij steeds kritisch naar onszelf kijken en vragen stellen zoals:

- Denken wij wel genoeg vanuit de mens of het kind om wie het gaat - niet een organisatie of systeem?
- Betrekken wij ook steeds nieuwe - onbekende en onverwachte - organisaties en individuen, die een relevante en verfrissende inbreng kunnen hebben?
- Maken wij genoeg gebruik van alles wat er al ontwikkeld is – vinden wij niet onnodig het wiel opnieuw uit?

Wat betekent dit voor vandaag? Een ding is zeker. Met niets doen verandert er niet. Het netwerkspel dat u straks zult spelen is meer dan een spel (u kent ons!). Het is zo opgezet dat u nieuwe mensen ontmoet waarmee u "iets" kunt gaan doen.

Kortom vandaag voert onze "marktplaats" functie de boventoon: vraag en aanbod komen bij elkaar om impact teweeg te brengen. De volgende stap is de dag van morgen. Waar u aan de slag gaat met de afspraken die u maakt tijdens het netwerkspel.

Laat ik afsluiten met de inspirerende woorden van Barack Obama: *"In een wereld waar kennis echt macht is, en geletterdheid de vaardigheid die de deuren opent naar kans en succes hebben wij allemaal de verantwoordelijkheid om kinderen de kunst van het lezen in te boezemen zodat zij hun dromen kunnen waarmaken."*

Nogmaals dank voor de gastvrijheid Mijnheer van der Waaij, dank voor de inspiratie die u allen mij persoonlijk en Stichting Lezen & Schrijven geeft – ik heb veel waardering voor uw betrokkenheid en deskundigheid.

Ik kijk uit naar een vruchtbare middag en een inspirerend, daadkrachtig jaar.

Dank u wel.